

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Slovensko dijaštvo za slovensko šolstvo.

Slovensko napredno dijaštvo graških visokih šol, organizovano po akademskih društvih "Tabor" in "Triglav", je sprejelo na zborovanju dne 26. novembra t. l.

resolucije:

1. Slovensko napredno dijaštvo apelira na slovensko državnozbornsko zastopstvo, da se zavzame z vso odločnostjo za uresničenje zahtev glede slovenskega šolstva.

2. Ponovno in odločno zahteva, da vlada, upoštevajoč odnosne zakone, zagamči ustanovitev potrebnih ljudskih, meščanskih, obrtnih in srednjih šol.

3. Uvažuje kulturne težnje Lahov, ni principlepno proti ustanovitvi laške fakultete, odločno pa je proti nje ustanovitvi v Trstu. Ono zahteva istočasno rešitev slovenskega vseučilišnega vprašanja z laškim.

4. Odločno zahteva, da vlada takoj zakonito zagamči ustanovitev slovenske visoke šole in da na razpolago vsa potrebna sredstva za habilitiranje slovenskih docentov; kot najpripravnije mesto za to smatra češko vseučilišče v Pragi.

5. Odločno zahteva reciprociteto zagrebške univerze.

* * *

Jugoslovansko dijaštvo v Pragi, zbrano na shodu dne 26. t. m.

zahteva

1) Vlada nam kot enakopravnim državljanom Avstrije izpopolni naše pomankljivo ljudsko srednje in strokovno šolstvo.

2) Istočasno z rešitvijo laškega vseučiliškega vprašanja, naj se zakonito zagamči ustanovitev slovenskega vseučilišča; bode li sedež bodočega italijanskega vseučilišča v Trstu, zahtevamo tudi mi svoje vseučilišče istotam.

3) Začasno naj se osnuje provizorij na češkem vseučilišču v Pragi v smislu sklepa akad. senata istega vseučilišča.

4) Uvedi se reciprociteta zagrebškega vseučilišča.

5) Slovenske docenture naj se ne osnujejo zajedno v Krakovu in v Pragi, zakaj v tem vidimo nevarnost za akcijo slov. vseučilišča.

6) Jugoslovanska delegacija v avstrijskem državnem zboru naj se enotno zavzame z vsemi sredstvi za to, da se vpostavi junktim med slovenskim in laškim vseučiliščem v smislu zgorajšnje resolucije št. 2.

7) Pozivljamo ljubljanski vseučiliški odsek, naj se izpremeni v vseslovensko vseučiliško društvo s podružnicami, ki naj zbirajo gmotna sredstva za slovensko vseučilišče.

Lov na naročnike!

"Slovenec" je že pričel svoj običajni vsakoletni lov na naročnike! Da bi nalovil več naročnikov tudi med učiteljstvom, je pričel sedaj posnemati razna poročila po našem listu in drugih listih o učiteljstvu. Tako je zadnjič

priobčil članek, ki mu je nadejal naslov: Kranjsko liberalno učiteljstvo. (Glej št. 263.) Namen članka je ta-le:

1. Nahujskati učiteljstvo z dežele zoper vodstvo napredne učiteljske organizacije v Ljubljani.

2. Izpodbiti ugled in zaupanje v delo učiteljstva v Ljubljani in potem nezaupnosti napraviti razdor in razpor.

3. Izpodbiti učiteljstvu zaupanje do stanovskega lista Učit. Tov.

4. Naslikati tovariše v mestu kot brezmejne samogoltnike, ki ničesar ne delajo, a prav izvrstno živijo in to baje na račun ubožnih tovarišev z dežele.

5. Naslikati jih kot krivce vse učiteljske mizerije, ki takorekoč dela na to, da bi se sploh nikdar ne izboljšalo gmotno stanje učiteljstvu.

6. Naslikati jih kot hinavce, ki se le iz gole sebičnosti zavzemajo v posameznih slučajih za tovariše z dežele.

Baje pa:

1. se ruši napredna učit. organizacija, 2. so vsa okr. uč. društva v rokah "učiteljske frakerije" v Ljubljani;

3. da je vse delo naprednih učiteljev v Ljubljani le blamaža za učiteljski stan;

4. so vsi napredni učitelji v Ljubljani prišli na svoja mesta po protekciji, ki je pa sedanji čas nemogoča;

5. še sedaj protežirajo svoje tovariše na Ciril-Metodovo šolo v Trstu;

6. se Slomškariji štejejo za "mlajšo generacijo" in se zaradi tega ne morejo ogrevati za take nazore;

7. so ti učitelji naprednega mišljenja le zaradi dobičkaželnosti;

8. tudi z učiteljskimi se upajo napravljati stik in jih baje vzgojujejo za — anarhiste!

Nujna potreba je:

1. da se je osnovala [že nasprotna organizacija. (Kje je neki bila prej?);

2. da se okr. učit. dr. ne puste zavajati od "ljubljanjskih frakarjev" v slabo gospodarstvo, ki so ga do njega oni baje pripravili;

3. da vsi tisti, ki trdijo, da se z napadanjem v našem glasilu hoče prikriti nered in stiske v gospodarskih stvareh — pridejo na občne zборе naših gospodarskih podjetij, kjer se polagajo javni računski sklepi; naj si pa namažejo ušesa, če jih bomo prijeli zanje — za njihove laži! (Ali sodite po lastnem — deželnem — gospodarstvu vsako gospodarstvo?)

Značilno je pa to-le besedilo:

1. Vsakdo bi se motil, ako bi mislil, da izstopajo učit. iz liberalne organizacije vsled koristolovstva, ne, prignale so jih okužene razmere, ki vladajo v liberalnih učiteljskih društvih. Ta učit. društva so vsled slabega gospodarstva, kateremu so vzrok navedene razmere, v najslabšem stanju in je že skrajni čas, da se društva reformirajo in uredijo po drugih načelih ter pridejo v roke samostojnih mož, ki ne bodo samo privesek ljubljanske liberalne frakerije.

2. Da je po takih razmerah vsako složno postopanje nemogoče, je jasno, in se ne čudimo prav nič, ako pride do popolnega razdora.

* * *

Sumljiva znamenja so to, da klerikalci računajo le z napredno učit. organizacijo, le z vodstvom napredne organizacije; le z delom napredne organizacije! Ste li dobili že nad lastnimi razmerami v organizaciji popolen stud; ste se li nad postopanjem lastnega vodstva pričeli gnusiti samemu sebi; hočete li strditi maslo, ki ga imajo izmed vse Slomškarije ljubljanski Slomškariji največ — da se ne prične topiti? Gospoda, vsaka beseda, ki jo zapišete, je zrcalo vaše duše!

Kako prikrivajo razmere v Slomškovi Zvezi.

Bliža se Božič, in "Slovenec" hoče sedaj zopet obrniti — kakor vsako leto — vso pozornost Slomškarjev na napredno učiteljstvo, da bi se toliko ne pečali z notranjimi razmerami v Sl. Zv. in bi ne pričelo kaj pokati...

"Na Kranjskem se napredni učitelji prepirajo med seboj, in sicer nastopajo tovariši na deželi zoper tovariše voditelje v mestu". Mari zato, ker se na podlagi Slom. Zveze okoriščajo le voditelji v Ljubljani, n. pr. Jeglič, Simon, Smrdelj, itd. poleg Jakliča in Ravnikarja, ki sili v bližino mesta? Mari zato, ker so tudi Slomškariji na deželi spoznali, kako jih častiti odborniki Sl. Zv. izrabljajo in izkoriščajo in se je med njimi pričela zopet ista nevolja, kakor se je to komaj pomirilo na predzadnjem zborovanju v Ljubljani v Unionu?

"V laseh so si tudi s svojimi štajerskimi kolegi". Mari zato, ker si Slomškariji sploh ne morejo biti v laseh s svojimi štajerskimi kolegi". Mari zato, ker bi radi napravili razdor in si napravili tam tla za Slomškarijo? Mari zato, ker si domišljujejo čestiti klerikalni intriganti, da napredno učiteljstvo ne razločuje načelnega boja od osebnega; kakor ga to niso razločevali oni, ki so se iztrebili iz naprednih vrst učiteljstva — namreč prečastiti Slomškariji? Dobro je, da se je dobil tudi koticček zanje! Načelen boj v posameznih točkah pa ni lasanje, temveč potrebna revizija v posameznih točkah programa, ki delo le popolnjuje.

"In na Goriškem se napredni učitelji karupirajo voditeljem liberalne stranke." Mari po Ravnikarjevem načinu, ki se v zbornici upre sklepu lastne — klerikalne — stranke in glasuje proti njej? Mari zato, ker slučajno kak posameznik še vedno meni, da so učitelji hlapci političkih strank in morajo ostati hlapci političkih strank, ne da bi kdaj smeli političsko sami misliti? Morebiti zato, ker so pričeli minevati časi, ko se je pustilo učiteljstvo izkoriščati od vsakogar, ko si je pustilo podtikati vsak neuspeh dela, vsako skvarjeno stvar in je moralo nositi mnogokrat grehe drugih?

Učiteljstvo ima malo javnih — resničnih — prijateljev, ker oni, ki nosijo vedno besedo "prijatelji učiteljstva" na jeziku, niso prijatelji učiteljstva; oni so dostikrat izkoriščevalci učiteljstva, ki gledajo le na dobiček, ki jim ga donaja izkoriščanje učiteljstva; ker oni ne poj-

mujejo pomena in dela učiteljstva, ne pojmujejo važnosti šolskih vprašanj in zatorej sodijo in presojaajo učiteljstvo — le s političkega stališča.

"Slovenec" naj pa le še nadalje prikriva razmere in položaj Slomškarjev na ta način, kakor je to napravil v svoji 275. številki. — Kar vidi tam, podtika nam!

25letnica društva prijateljev mladine v Trstu.

Da ima pravi Tržačan, bodisi Slovenec ali Italijan, pravo sree za mladino, nam dokazuje občni zbor ital. društva "Gli amici dell' infanzia" (prijatelji mladine), ki že 25 let plodno deluje v tržaškem mestu. Iz poročila o priliki tega zborovanja (27. nov. 1910.), posnemam to-le: Društvo je bilo ustanovljeno leta 1884. po inicijativi več meščanov, ki jih pa skoraj vse že krije hladna zemlja. Društvo je tedaj štel 345 udov, sedaj skoro 800. Pričelo je svoje delovanje z ustanovitvijo otroškega zavetišča (5. I. 1885.), ki še sedaj obstoja in ki je leta 1909. zaradi darežljivosti meščanstva oskrbovalo že 506 otrok. Ponos društva pa je obmorski hospic ("Ospizio marino") za bolne otroke v Oltri v koprskem zalivu. Po mnogih tehničnih in gmotnih težkočah so to zdravilišče otvorili 21. dec. 1909., in ga vodi izkušen zdravnik. Hišni kompleks tega zdravilišča šteje sedem stavb, in sicer: glavni paviljon z 232 posteljami (požimi 162), kirurški paviljon s 26 posteljami ter dvorano za operacije, paviljon s kuhinjo in jedilnico, paviljon za mogoče nalezljive bolezni in druge. Stavbe so električno razsvetljene, kurjene s paro in preskrbljene z gorko in mrzlo vodo.

Društvo vzdržuje tudi v Herpeljah v Istri počitniško kolonijo. V tej je lani 120 otrok (60 dečkov in 60 deklic) iz najsiriromajšnih družin prebilo kar najbolje svoje šolske počitnice. Društvo je jemalo v prvi vrsti ozir na one ubožne otroke, ki so pretečeno zimo prebili kakšno bolezen. Vseh kompetentov za to kolonijo je bilo lani 300, ali le 120tim se je moglo ustreči. Posebno blagodejen vpliv so imele od te kolonije deklice.

Društvo je ubogim učencem preskrbelo tudi skozi trinajst let kosilo. Lani je vzdrževalo na devetih šolah v mestu tako poldnevno refecijo. Povprečno je preskrbelo na dan 1125tim otrokom kosilec, in sicer od decembra do marca. Največji naval je bil 22. decembra 1909. (tega dne je bilo prav pasje vreme) s 1154imi otroki, najmanjši 26. februarja z 978imi.

V odmoru med predpoldanskim in popoldanskim poukom je društvo poskrbelo poleg kosila tudi pouk v deških ročnih delih. Udeležilo se ga je nad 50 otrok.

Podpiralo je društvo tudi ubožne in vredne starše s podporami za stanarino, delilo nakaznice za kruh, zimske posteljne odeje, obleke in čevlje za otroke in celo podpore ubožnim staršem, da morejo dvigniti zastavljene predmete iz mestne zastavljalnice.

Ta kratek pregled nam podaja res izredno sliko, kaj premore dobro organizovano društvo, ki je dobilo popolen odmev med občinstvom.

Zaključujem te vrste — z iskreno željo, pogosto ponovljeno, da bi se po tem zgledu ustanovilo tudi med tržaškimi slov. občinstvom slično društvo. Njegov pomen bi bil dalekosežen, četudi bi začetki bili skromni.

F. Plešič.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 322.018-18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7 zvečer.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem je zborovalo v soboto, dne 10. novembra t. l. ob 10. uri v risarski dvorani krške meščanske šole. Tovariš Drag. Humek je otvoril zborovanje s pozdravom na navzoče, ki se jih je zbralo okroglo trideset. Razmeroma slabemu obisku ni bila kriva morebiti malomarnost društvnikov, ampak skrajno slabo vreme; vremenski bog nas je obilo oblagodalil z dežjem in snegom. Predsednik je v svojem pozdravu posebno omenil štajerske tovariše Knapiča in Arnska z Vidma in tovarišico Knapičevo iz Arti. Zborovanja se je tudi udeležil nadzornik Stiasny. — Prvi je predaval društveni tajnik in predsednikov namestnik strok. učitelj Hočevar o temi „Kako je navajati učence, k razumnemu opazovanju narave“. Predavanje je bilo vrlo zanimivo in žal, da ga ne morem priobčiti v celoti. Tovariš predavatelj, ki je sam navdušen prijatelj in opazovalec majke narave, nam je razvil sliko, pestro in jasno. Povedel nas je iz zatohle sobe ven na solneno poljano, v tajne gozdne temine. Pokazal nam je, kako zbudimo v učencu zanimanje za naravne krasote in ljubav do mile mat majke. Ej, kje ste, formalne stopnje, in kje, dolgost matčinega repa v centimetrih! Glavne teze predavanja so bile sledeče: 1. Edino vsestransko in pravilno urejeno opazovanje narave od učencev je najboljša podlaga, ki na njej dobro uspeva pouk. 2. Z natančnim opazovanjem narave in njevega življenja pridobijo učenci mnogo novih in jasnih predstav, ki razširijo njih duševno obzorje in jim ostanejo trajno v spominu. 3. Iz lastnega nagiba ne opazujejo učenci prav nič, če pa že opazujejo, je opazovanje skrajno površno. 4. Učiteljeva dolžnost je navajati učence, da prično razumno opazovati naravo. 5. Za to se nudi učitelju najlepša prilika ob skupnih izletih, ki naj se prirejajo večkrat v letu. 6. Za vsak tak izlet si mora učitelj prej napraviti načrt. 7. Vsak učitelj mora biti v prvi vrsti sam priden opazovalec narave, ker se mu sicer lahko pripeti, da ga spravi učenec, ki več opazuje, v zadrego. 8. Učitelj naj daje učencem večkrat opazovalne naloge; s tem zbudi v učencu zanimanje za naravo. 9. Spisne naloge naj se nanašajo na snov, ki so si jo pridobili učenci z opazovanjem. 10. Z natančnim opazovanjem se navadijo učenci samostojnega mišljenja in jasnega izražanja svojih misli. 11. V šoli mora učitelj pridno pozorovati in eksperimentirati. 12. Prirodopisje naj se poučuje po biološki metodi, ki naravnost zahteva, da učenec sam opazuje življenje živali in rastlin. — V debato je med drugim posegel tov. Humek, da površnost v delu in mišljenju, ki jo prinesejo učenci iz ljudske šole, ni prirojena, ampak privzgojena v šoli. Vobče nimajo učenci nikršnih jasnih predstav in ne znajo samostojno misliti.

K drugi točki dnevnega reda: ali priredimo nadaljevalni tečaj, se oglašajo tov. Humek, ki zlasti poudarja, da živimo v dobi napredka, in da je tedaj dolžnost posameznega učitelja, stremeti za višje izobrazbo, zlasti z ozirom na dejstvo, da izkušajo današnje pripravnice nivo učiteljske izobrazbe kolikormoči znižati, namesto da bi ga času primerno zvišale. Vsi navzoči se izrečejo za tak tečaj, ki naj bi bil v pričetku meseca septembra prihodnjega leta. Nadaljne priprave se prepustijo odboru. — Kako praznujemo društveno 25 letnico 1911. leta? Na predlog tov. Humka sklenejo zborovalci, da izda društveno vodstvo ob tej priliki brošurico z naslovom „Ob 25 letnici“. Brošurica bi obsegala kratko zgodovino društva in doneske bivših voditeljev (Gabršek, Bezljaj, Lapajne, Stiasny Briunar). 25 letnica se bo obhajala ob majniškem zborovanju leta 1911. Omenjeno brošurico dobi vsak član brezplačno v spomin. Da se pokrijejo stroški in da je slavnost veličastnejša, predlaga tov. Hočevar, da se priredi ob tej priliki koncert. Predlog se sprejme,

odbor pa prevzame vse priprave. — Za temi točkami se je vršil občni zbor. Tov. Hočevar nam je podal pregled društvenega delovanja v preteklem letu. Objektivni sodnik mora priznati, da se je društveno vodstvo tudi to leto potrudilo, da je ustreglo svoji nalogi. Iz poročila blagajničarice tov. Zirerjeve smo pa povzeli, da društvo tudi finančno uspeva, kolikor je to mogoče ob pišli letuini in s prodajanjem knjig, ki jih ljudje radi obdržijo, a neradi plačajo. Gotovo moramo šteti našemu učitelstvu v čast, da je ob tako skromni plači pripomoglo prinesiti naši ljubljani šolski družbi sv. C. in M. v dar kamn., ki ga ne spravijo skupaj drugi mnogo sijajnejše plačani stanovi. — Po volitvi odbora smo še razpravljali o raznih nasvetih, nato smo se pa zbrali v gostilnici pri Jermanu, ki naj jo obišče vsak tovariš, ki se mudi v našem mestecu. Vzrok: na steni dobiš vedno najnovejšo številko „Tovarišev“, ki je nanj naročen gostilničar. Gostilnico priporočam posebno štajerskim tovarišem, mi kranjski pilharji nosimo svoj „zaslužek“ rajši v hranilnico, ki si bo zaradi učiteljskih vlog kmalu naročila novo verthamarco. Morebiti si čez zimo celo toliko nahranimo, da bomo lahko dospeli kot eu mož na slavje naše 25 letnice. Dotlej pa živite, dragi tovariši in ljubljene tovarišice, kakor veste in znate, kakor bo živel tudi vaš „Schulrat in spe“.

Tine.

Jesensko zborovanje učit. društva za Kranjski šolski okraj se je vršilo dne 19. nov. t. l. ob dveh popoldne v prostorih deklishe šole.

Navzočih 18 učiteljev in učiteljic.

1. Predsednik tovariš Fr. Luznar iskreno pozdravi navzoče zborovalce. Nadalje omenja, da se mu zdi cel okraj preobširen za le eno društvo. Treba bo misliti na to, da se društvo razdeli po sodnih okrajih, ali pa da se ustanove za Kranjski, Tržaški in Škofjeolški sodni okraj posebni krožki. V korist šolstva se bo tako lahko mnogo več storilo; zdaj pa je za marsikaterega, od prometnih sredstev oddaljenega tovariša sila težavno udeležiti se zborovanja, ker ga ena udeležba stane petino mesečne plače.

Imenoma pozdravlja nova društvnika gospico Meto Šavnikovo iz Kranja in tovariša Petra Josifa iz Cerkelj.

Predavanje:

a) „Prosto spise“. Tovariš Josip Lapajne iz Cerkelj prečita svoj skrbno sestavljen referat, ki je pričal, da je temetjito proučil razne razprave prostega spisa, pa da se je baval sam tudi že dokaj časa praktično s tem predmetom. Na podlagi nalog, ki so jih spisal njegovi učenci, je dokazal, kako lep napredek je dosegel tudi pri manj nadarjenih učencih.

Tovariš V. Rus naglašja, da se mu zdi poročilo o prostem spisu tako popolno, da nima temu prav ničesar dodati, vendar pa se oglašja k besedi, da opozori po nekaterih podatkih, kako izdatno oporo dobi prosti spis v višjih oddelkih, ako zna zbrati učitelj nekatere važnejše pravopisne in slovniške snovi ter jih sočasno in večkrat praktično z učenci ustno in pismeno vadi. Z ozirom na zadnje omenjeno posrežje v debato se tovariši L. Perko, predsednik in poročevalec.

b) O pomanjšanem merilu kot podlagi zemljepisnemu pouku“ poroča isti. Govori splošno o merilu, dolgoti, širini in višini predmetov; o poševni meri, greblji in svinčnici; o merjanju brega, zračni črti in primerjavi razglednic s pravo naravno sliko. K sklepu opozarja na tozadevni Hamkov spis.

K besedi se oglašja tovariš Fr. Ciuha, na kar se predsednik poročevalcu srčno zahvali za obe jako poučni predavanji.

3. Slučajnosti

Predsednik prosi, naj se posamezniki zglašajo za predavanja na pomladanskem obnem zboru že danes ali pa vsaj uaznanijo pravočasno temo odboru. Sploh bi bilo dobro, da se ob vsakem zborovanju določijo predavanja v naprej. O tem naj razmišljajo navzoči, pa naj se dogovore tudi z drugimi članicami in člani, ki so danes odsotni.

Določijo se, da se viši pomladansko zborovanje meseca junija v Poljanah nad Škofjo Loko.

Končno pojasni predsednik, kako daleč so že sestavili knjige „Opis Kranjskega okr. glavarstva“. Upa, da bo do obnega zboru že dotiskana. Kdor se namerava naročiti na knjigo, naj se zglašja pri odboru. Cena knjige je določena na 5 K.

Dobski krožek se snide v četrtek, dne 15. t. m. popoldne ob dveh na Brdu k prijateljskemu razgovoru.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 1. decembra t. l. v mali dvorani Narodnega doma; udeležilo se je 36 članov. Predsednik tovariš Požegar pozdravi predavatelje „Prve črške“ družbe za zavarovanje na življenje“ g. Ivana Tomažiča, pozdravi nanovo pristopivšega tovariša Vanda in čestita v imenu društva tovarišu nadučitelju Paulšku k odlikovanju z veliko zlato kolajno za izredne uspehe na polju čebe arstva. Ob priliki čebelne razstave na Dunaju je vposlal tovariš Paulš k specialno umetniško delo njegovih čebelic. Izdelale so iz voska cesarjevo krono, pod njo insignije F. J. I., nadalje slavnostni napis: Slava našemu vladarju, ob sredini pod napi-

som število 80 v spomin cesarjeve osemdesetletnice. Čestitamo!

Dopisgospodarsko-kreditnezadruge „Zveze štajerskega učiteljstva“ se je vzel na znanje in sprejel predlog, da učiteljsko društvo pristopi z enim deležem po 10 K z 20 kratnim jamstvom. Glede replike in duplike raznih stanovskih in političkih listov o ustanovitvi te zadruge se učiteljsvo našega društva popolnoma strinja s Peskovim naziranjem v Narodnem Dnevniku št. 272.

Razni dopisi „Lehrerbunda“ se položijo ad akta in naznanilo se bo „Bundu“, naj vbodoče opusti sirovi ton proti slovenskemu učitelstvu in zasramovanje slovenskega naroda, ker inace pride do krize, ki „Bundu“ ne bo po volji. Drugi dopisi se vzamejo na znanje.

Nato je predaval g. Ivan Tomažič o prvi češki zavarovalni družbi na življenje. Podavanje je temeljilo na podlagi raznih zanimivih statističnih podatkov, in je posebe poudarjal, če pristopi slovenska učiteljska organizacija v njeno prometno zvezo, da pridobi organizacija in posameznik na ugledu ter se obadva okrepi materialno. Glavno podavanje in poročilo prevzame tovariš Pesek in bo na podrobno organizoval učiteljsvo; podaval bo pri prihodnjem zborovanju.

Na dnevnem redu prihodnjega zborovanja so razna poročila in podavanje predsednika Požegarja: O Steidwenderjevi reformi in ljudski šoli. Na podlagi praktičnih izkušenj bo pobijal Steidwenderjevo kovarstvo proti novodobni šoli. Velezanimivo bo, pridite polnoštevilno! Vabila po dopisnicah! M.

Šmarško-rogaško učit. društvo zboruje v četrtek, dne 15. decembra 1910, ob pol drugi uri popoldne v Šmarju z istim vzporedom kakor je bil določen za 19. november.

K mnogobrojni udeležbi vabi

o d b o r.

Srednješolski vestnik.

**** Jubilej slovenskega rodoljuba in pisatelja.** V soboto dne 3. decembra, je slavil sedemdesetletnico svojega rojstva eden najzaslužnejših slovenskih rodoljubov — prof. sor Makso Pleteršnik. Če bi ne bil ničesar drugega storil kakor da je sestavil besednjak, ki je krščen na njegovo ime z zlatimi črkami v slovenski zgodovini. Še mnogo let!

**** Šolska poslopja v Gorici,** v katerih sta nastanjeni gimnazija in realka, so taka, da je zadnji čas, da se zgradijo nova primerna poslopja, ki bodo odgovarjala v vsakem oziru vsem potrebam in zahtevam, ki jih imamo gledé takih stavb.

**** Srbska gimnazija v Skoplju.** Pretekli teden so v Skoplju položili temeljni kamen za gradbo nove srbske gimnazije. Poslopje bo dvonadstropno in ga zgrade na dvorišču sedanjega srbskega gimnazijskega penzionata.

**** Mesto za učitelja petja** je razpisano na c. kr. prvi državni gimnaziji v Ljubljani. Prošnje je vlagati do 8. decembra pri ravnateljstvu, ki daje tudi morebitna pojasnila.

**** Delavska gimnazija v Budimpešti.** V Budimpešti so osnovali društvo za ustanovitve delavske gimnazije. Pri ustanovnem obnem zboru so bili navzoči visoki državni in mestni funkcionarji.

Politiški pregled.

*** Stranke v poslanski zbornici.** Kljub sedaj uedinjenih Čehov šteje 84 poslancev. Ti skupno z Jugoslovani in nekaterimi maoruskimi poslanci bodo tvorili Slovansko Unijo s 126 poslanci Poljsko „Kolo“ šteje 71, klub Malorusov 31 članov, kar tvori 229 narodnih Slovanov. — Njim nasproti 96 nemških krščanskih socialcev, 78 nemških liberalcev in 20 Romanov (Italijanov in Romunov). Notri med temi narodnimi strankami je 87 socialnih demokratov, v katerih so zastopane vse narodnosti razen Jugoslovancev. Le 6 poslancev je izven vsake organizacije. — Praška „Union“ pravi, da se je stališče slovanskih strank ojačilo, ker utegne priti do sporazumjenja med Poljaki in Malorusi po ustanovitvi velikega češkega enotnega kluba.

*** Obresti državnih dolgov** znašajo 419,757 539 kron. Vsak prebivalec tostranske države polovice mora plačati samo za obresti državnih dolgov 14 kron na leto! V ta račun so všeti tudi dojenčki!

*** Dolgovl kraljice Marije Piše.** Portugalski finančni minister je izjavil, da je zvečala provizorična vlada, da se je potratna Marija Pija, stara mati bivšega portugalskega kralja, zadolžila v zadnjih letih pod jamstvom takratne vlade pri raznih bankah za 1,250.000 mark. Finančni minister namerava odtrgovati kraljici od letne penzije, ki ji je dovolila sedanja vlada, toliko časa primerne zneske, da bodo plačani vsi njeni upniki.

*** Konzistorij v Rimu.** V cerkvenih rimskih krogih govore, da se vrši v kratkem kardinalski konzistorij, na katerem bo govoril papež proti modernizmu in proti spominskih slavnostim o priliki 40letnega obstanka italijanskega kraljevstva.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! G. Jakob Tomc, mestni nadkomisar, 20 K namesto venca na krsto gospe Marije Ganglove. Tov. Ivan Nekerman, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Trstu, ob priliki imenovanja c. kr. glavnim učiteljem 5 K. Tov. Juraj Režek, učitelj na I. mestni šoli, 5 K. Tov. Teodor Betriani iz Ribnice, dobljena stava 5 K. Tov. Julij Slapšak in tov. Angela Troštova iz Vodic, 4 K. Jakobinec (Radica) Dimnikova, 2 K. Engelbert Gangl v spomin svoje pokojne matere 20 K. Skupaj 61 K; zadnjič izkazanih 1637 K; doslej darovanih 1698 K.

Bog plati.

Štajerske vesti.

—š— **Gospodom okrog „Straže“ v preudarek.** Vaša „Vesela znamenja“ (baje dopis iz učiteljskih krogov!) so se izjavila. No, prepri, ki ste ga hoteli umetno zasejati med učiteljsvo, se vam ni obnesel. Vaša prokovanja — vesela znamenja! — so se izpremenila v žalostna znamenja in še dolgo se vam ne uresniči pobožna želja, da bi se potom „Slomškove Zveze“ pričel na Štajerskem med učiteljsvom razdor in da bi potom par koristolovcev ubiti organizacijo naprednega učiteljsva. Bodite uverjeni, če dobite štiri učitelje in poleg njih še več duhovnikov, bo s tem Sl. Zv. na Štajerskem izgotovljena in imeli boste potem po Kranjskem receptu Sl. Zv. — brez članov, kakor si člane izposojujejo pri zborovanjih kranjske podružnice Sl. Zv. Damo vam dober svet: Ne tratite prostora in ne belite si glav! Dober zgled, kakšno bi bilo nadaljno vaše postopanje, nam dajejo vaši najboljši prijatelji — kranjski klerikalni voditelji.

—š— **„Zdramite se, zaspanci, se kukavca glasi...“** (Po narodnem napevu.) „Straža“ prinaša dne 25. novembra t. l. sledečo notico: „Zdramite se! Prijatelj učiteljsva nam piše: Pogled med naše učiteljsvo je žalosten. Vsa znamenja kažejo: med učiteljsvom nekaj ne more biti prav. Častne izjeme, ki se hvala Bogu najdejo še povsod, kažejo, kako je večina zašla. Zdi se, da je mnogo učiteljev zgrešilo svoj poklic. Učiteljski stan je stan požrtvovalnosti, a ravno te socialne čednosti ne najdemo pri marsikaterem velespoštovanem učitelju. Vso pozornost, ki jo daruje deci, je osredotočeno le v svojo običajnem vzoru. Zunaj pa jo pusti lastnemu spoznanju. S šolskimi durmi se konča skrb takega učitelja za njemu v vzgojo poverjeno mladež. Lastna čast, lastna udobnost, višja služba, strah pred nemškim očesom, napačna kolegalnost, predsodki pred ljudskimi prijatelji: to so vprašanja, ki marsikateremu „vzgojitelju“ belijo glavo. Toda to bi nas malo brigalo, ko bi pri tem ne trpela naloga velečislanskega učiteljskega stanu. Nam se gre za otroke, ne za učitelje, a kakoršni učitelji, taka vzgoja, kakšna vzgoja, taka mladina. Gorje nam! Koliko talentov, koliko krepostnih otrok nam je že uničila pogubna versko-in narodno-nasprotna struja med učiteljsvom. V velikem strahu za bodočnost kličemo vrlim stebrom vzornosti in pravega učiteljsva: Hvala vam! Pa da z vami rod pravih učiteljev-vzgojiteljev ne izumrje, organizirajte se na katoliško-slovenski, versko-narodni podlagi, vstanite, reorganizirajte našega pomilovanja vrednega učiteljsva!“ — Intriganti, le pomirite se! Uverjeni bodite, da se vam ne posreči vaše satanško delo. Natolečevanja pa ne potrebujemo! Sicer pa, le pogledajte si še enkrat oni članek, ki smo ga svojčas v svojem listu priobčili: „Namen in bodočnost Slomškarije na Štajerskem.“ — Oglejte si le kranjske Slomškarje, kako žalostno vlogo igrajo, malo manjka, da Šustersič ne pripelje v parlament njih zastopnikov — v jarmu. Poleg dejanj, ki so jih krivi, nosijo še zaničevanje — lasnih pristašev.

Goriške vesti.

—g— **Delitev ženskega učiteljskega v Gorici po narodnosti.** Italijanski državni poslanec Usai je stavil te dni v poslanski zbornici interpelacijo, v kateri vpraša naučnega ministra, je li voljan storiti vse potrebno, da se že začetkom šolskega leta 1911/12. izvrši delitev ženskega učiteljskega po narodnosti, in sicer tako, da se ustanovita dve samostojni učiteljski, eno slovensko in eno italijansko.

—g— **Za narodni muzej v Gorici** je daroval tov. Josip Prijatelj v Kobariču depico iz drevesne gobe, kakršne se le redko še dobijo, a jih je bilo svoj čas več med ljudstvom. Tov. Prijatelj je poklonil muzeju tudi nekaj starih slov. testamentov iz 16. stoletja. Za oboje mu izreka pripravljani odbor najsrčnejšo zahvalo z nado, da gotovo dobi še mnogo posnemalcev.

—g— **Prošli mesec** je neki članek iz učit. krogov, priobčen v „Soči“, izzval tuintam precej kritike. Dotaknil se je tega tudi naš „Učit. Tovariš“. No, zdi se nam, da je bilo neumestno pojasnilo gosp. Gabrščka in prenaslajena tudi opomba „Učit. Tovariša“ ter še nepotrebnejša nadaljna premlevanja po „Soči“